

PRAKTIJK

KATERN

Kwaliteitsbewaking in de praktijk

Als docent LO ben je verantwoordelijk voor de kwaliteit van je lessen bewegingsonderwijs. Hoe wordt deze kwaliteit in jouw praktijk gedefinieerd, gemeten, bewaakt, ontwikkeld en verbeterd? In dit artikel willen we vragen stellen over de kwaliteitsbewaking van het vak bewegingsonderwijs. Interessant voor iedere docent bewegingsonderwijs, vooral ook om binnen de vakgroep en school aan de orde te stellen. Hoe zou jij deze vragen beantwoorden? We hebben ter vergelijking enkele docenten van drie scholen gevraagd hierover hun meningen en ervaringen te delen over tien aandachtspunten met betrekking tot kwaliteitsbewaking in de praktijk. | Maarten Massink

Speerpunten van kwaliteit

In je opleiding heb je geleerd over goed lesgeven in bewegingsonderwijs. Nu in je werk probeer je dit na te streven of heb je eigen ideeën hierover ontwikkeld. Kun je kort omschrijven hoe goed bewegingsonderwijs eruitziet in de praktijk? Wat zijn speerpunten?

School 1; Wanneer we kijken naar iedereen een leven lang leren bewegen, dan proberen we in onze lessen leerlingen te enthousiasmeren door eerst (in onderbouw) een breed scala aan sportieve activiteiten aan te bieden, waarin we in de bovenbouw steeds meer verdiepen en ook verbreden.

School 2; Motorisch beter worden. Grenzen verleggen. Fysiek maar ook qua samenwerken en samen spelen. Kennis overdragen wat betreft bewegen, spelregels, omgangsvormen, hoe om te gaan met materiaal.

School 3; Dat iedereen op zijn eigen niveau kan deelnemen aan de les in een veilige leeromgeving (sociale veiligheid in het samen bewegen). Leerlingen invloed laten hebben op hun eigen ontwikkeling (autonomie). Speerpunten: beoordelen tegen het licht houden, zodat leerlingen intrinsiek gemotiveerd blijven om zich te blijven verbeteren. Zelfregulatie stimuleren.

Acties voor kwaliteitsverbetering

Welke acties onderneem jij om de kwaliteit van jouw bewegingsonderwijs te bewaken?

School 1; Blijven differentiëren binnen de lessen, maar ook blijven combineren van verschillende rollen/taken binnen een situatie en het blijven innoveren met nieuwe sporten. Daarnaast maken wij ook gebruik van de kennis van verschillende collega's binnen (en buiten) de sectie, zodat we ook als docent in onze vaardigheden nieuwsgierig blijven.

School 2; Gesprekken aangaan met leerlingen. Bewust maken van beperkte motorische kwaliteiten. Meer (tussen)stappen aanbieden tot een uiteindelijke eindvorm. Veiligheid in een groep creëren zodat iedereen wil laten zien wat ze kunnen.

School 3; Proberen op zoek te gaan naar nieuwe oefeningen. Zelfreflectie, kijken bij collega's. Bezoeken bijscholing.

Belangrijke referenties

Wat zijn voor jou belangrijke referenties als het gaat om de beschrijving van kwalitatief goed bewegingsonderwijs? Denk daarbij aan personen, organisaties, auteurs, boeken, artikelen, studiedagen, KVLO-beroepsprofiel.

School 1; Studiedagen van KVLO, Thomas Oriëntatie dag, bijeenkomsten van hogescholen, nieuwe studenten van de alo. We zitten op dit moment in een transitie naar de transformatieve school, waardoor er ook weer op verschillende manieren wordt gekeken naar onze lesinhoud.

School 2; Sectiegenoten, KVLO, artikelen.

School 3; Lezen LO Magazine van de KVLO, studiedagen bezoeken, aansluiten bij werkgroepen op het vakgebied (kerndomeinontwikkeling), bezoek andere scholen om te kijken hoe zij LO hebben ingericht.

Bespreken van kwaliteit

Hoe bespreek je de kwaliteit van bewegingsonderwijs in je werkomgeving? Denk aan leerlingen, collega's in het vak, docenten op school, schoolleiders, ouders.

School 1; Kwaliteiten en verrassingen worden uitgesproken, waardoor we elkaar feedback kunnen geven. Daarnaast zijn er regelmatig vergaderingen met de sectie of mensen buiten de sectie waarin dingen bespreekbaar worden gemaakt. Binnen ons team merk ik dat wij elkaar ook veel inspireren met good practice.

School 2; In de les met leerlingen zelf. In de sectie. Personeelskamer met anderen vakdocenten. Weinig of niet met schoolleider. Helemaal niet met ouders.

School 3; Reflectieverslag leerlingen BSM, vakwerkplan om de zoveel tijd onderling tegen het licht houden, collega's in het vak tijdens studiedagen spreken. We zouden leerlingen wel vaker kunnen bevragen over ons vak. Uitwisseling met andere scholen is fijn. Door stagiaires te hebben van een alo, daardoor spreek je met docenten van alo's en zijn er bijeenkomsten op alo's.

Bevraagd over kwaliteit

Ben je wel eens expliciet gevraagd om de kwaliteit van je lessen te beschrijven? Denk aan schoolbijeenkomsten, studiedagen, programmaboekjes, artikelen?

School 1; Naast het vakwerkplan ben ik wel eens gevraagd om op een studiedag les te geven om collega's inzichten te geven in wat ik wilde bereiken in een les en welke strategie ik daarvoor kon gebruiken.

School 2; Ja, in een sectieplan (dus niet het vakwerkplan).

School 3; Bij studiedagen andere collega's uitleggen hoe wij tijdens de lessen LO het differentiëren vormgeven.

Gevoel van belang

Heb je het gevoel dat de kwaliteit van je vak belangrijk wordt gevonden? Door wie? Waar blijkt dat uit?

School 1; Ik heb het gevoel dat wij dit binnen de sectie heel erg belangrijk vinden. Buiten de sectie heeft ons vak nog niet altijd het aanzien wat er allemaal zou kunnen. Dit verschilt wel heel erg per persoon.

School 2; Door de sectie zeker. Daarbuiten weinig of niet.

School 3; Ja, de schoolleiding wil graag weten waar we mee bezig zijn en wil plannen regelmatig ondersteunen. We kunnen met BSM weg naar ski/snowboardgebieden. Onderbouwing van vakwerkplan wordt echt doorgenomen.

Kwaliteit en functioneren

Is de kwaliteit van je vak wel eens onderwerp van gesprek in functioneringsgesprekken? Hoe werd dit aan de orde gesteld?

School 1; Bij mij persoonlijk niet, wel heb ik aan de hand van een observatie feedback gekregen over de mogelijkheden die er nog lagen.

School 2; Nee, dan gaat het om mij als lesgever.

School 3; Ja, aan de hand van lesbezoeken. Daar komt wel bij dat veel teamleiders bij ons oud-LO-ers zijn.

Kwaliteit en lesbezoek

Heb je wel eens lesbezoeken gehad van collega's of schoolleiders of inspectie waarin de kwaliteit van bewegingsonderwijs aan de orde werd gesteld? Hoe vind je het als je lesbezoek krijgt of het verzoek krijgt om de kwaliteit van je vak te bespreken?

School 1; Ik heb verschillende bezoeken gehad maar de kwaliteit van de lessen bewegingsonderwijs zijn daarin nog nooit aan de orde gesteld. Zeker in mijn beginjaren kwam dit omdat de schoolleider of collega aangaf weinig ervaring te hebben met het vak.

School 2; Nee, maar wees welkom!

School 3; Ja. Het blijft altijd spannend op de één of andere manier, maar we vinden het wel belangrijk. Het houdt je scherp en zorgt ervoor dat anderen het belang van een goede LO-les ervaren

door het te zien (en niet alleen maar uit verhalen te horen).

Visieverandering en kwaliteit

Is je visie op kwaliteit van lessen bewegingsonderwijs veranderd? Hoe komt dat? Wat speelt daarin een belangrijke rol?

School 1; Mijn visie is wel veranderd. Ik merk dat ik meer werk vanuit de geladen bedoeling (Wouter Hart, 2017). Daarbij geef ik de leerlingen veel meer ruimte om ervaringen op te doen. Daarin kan een ervaring voor mij een

negatieve lading hebben, maar dat hoeft niet voor de leerling ook zo te zijn. Eerder had ik een strakkere lesgeefstijl waarbij ik dus nu juist leerlingen meer ruimte geef. Hierdoor heb ik het gevoel dat leerlingen zich meer gezien en gehoord voelen, waardoor zij een positievere beweegervaring opdoen.

School 2; Deze is niet veranderd maar ik pas mijn lessen wel aan doordat de populatie in school in de loop der jaren is veranderd. Dat vraagt een andere aanpak. Maar wat ik toen belangrijk vond, vind ik nu ook belangrijk

School 3; We merken dat we meer de motivatiekant van de leerlingen proberen aan te spreken, waar we eerder meer geneigd waren heel erg op het resultaat in te steken. Nu zitten we meer op proces en motivatie en plezier. Verandering van visie op kwaliteit komt ook door wat je bij collega's met een andere visie ziet en daaruit meeneemt.

Ondersteunende instanties

Nemen de (bewegingsonderwijs) ondersteunende onderwijsorganisaties (SLO, KVLO, alo's, politiek) voldoende initiatieven om de kwaliteit van het bewegingsonderwijs te ondersteunen en te ontwikkelen?

School 1; Dat vind ik lastig. Ik denk dat zij veel doen, maar dat er tegelijkertijd ook nog ruimte is voor ontwikkeling. Ik denk wel dat er ook veel aangeboden wordt waarvan nog niet altijd gebruik gemaakt wordt. Een voorbeeld hiervan is het beoordelen van de lessen bewegingsonderwijs. Een beoordeling kan zelfs wanneer die positief is nog steeds bijdragen aan een negatieve beleving. Toch kiezen we op veel scholen nog voor een beoordeling. Er staat volgens mij nergens dat dit moet, maar toch kiezen veel scholen hiervoor. Ik denk dat het goed is dat je als school hierin een bewuste keuze maakt, omdat je als docent ook kan kiezen voor een school die past bij je eigen overtuiging.

School 2; Is een lastige, je bent als school aan een gymzaal gebonden die op een bepaalde manier is ingericht. Laat staan buiten op het veld. Daar ben je afhankelijk van de buiten accommodatie. Aanpassingen zijn duur. Vanuit de KVLO zijn er genoeg initiatieven, zeker in het magazine. Het doorvoeren blijft lastig vanwege de bekostiging.

School 3; Wij missen daarin eigenlijk niets.

Overeenkomsten en verschillen spiegelen

Het is interessant je eigen bevindingen te leggen naast die van collega's, binnen je eigen school en die van andere scholen. Misschien een mooie aanleiding om je eigen kwaliteit te bespreken binnen de vakgroep of een studiedag en deze met andere ervaringen te spiegelen.

Uit bovenstaand blijkt dat de aandachtspunten met betrekking tot kwaliteit divers kunnen zijn. Er is aandacht voor; motorisch leren, grenzen verleggen door leerlingen, samenwerken en veiligheid, leerlingeninvloed, beoordelen en motivatie. Actie voor kwaliteitsverbetering komen vaak voort uit contacten en lesbezoeken bij LO-collega's van school en de feedback daarop. Qua referentie voor kwaliteit worden de (KVLO, SLO, hogescholen, alo's) studiedagen en artikelen genoemd. Het bespreken van de kwaliteit gaat vooral op de werkvloer met collega's en leerlingen en niet zozeer van bovenaf. De onderwijsinspectie wordt niet genoemd. Het bevragen van de kwaliteit gebeurt soms op studiedagen, wanneer expliciet hierover wordt gesproken. Het belang van de kwaliteit wordt vooral binnen de sectie gevoeld en besproken. Buiten de sectie wordt dit niet altijd gevoeld. Wel met BSM (examenvak).

In functioneringsgesprekken komt kwaliteit van het vak niet altijd aan de orde. Ook niet in lesbezoeken. Misschien wel als de schoolleider een LO-achtergrond heeft.

En tot slot geven bovenstaande scholen aan dat hun visie op kwaliteit veranderd is door de veranderende houding van leerlingen. Dat vraagt om een andere aanpak. Daarbij wordt gestreefd naar meer ruimte voor invulling van leerlingen. Meer aandacht voor het proces in de les en visies en ervaringen delen met collega's en leerlingen. Vanuit bewegingsonderwijs-ondersteunende instanties (KVLO, SLO, hogescholen, alo's) is er genoeg aanbod. Daar zou meer gebruikgemaakt van kunnen worden door het belangrijk te maken. Hoe staat het met de kwaliteitsbewaking op jouw school? ●

Met dank aan:

Annemarie Hop, Dennis Janssen, Wouter Engelbertink, Robbert van Dijk, Shaniqua Daalhuizen en Anke Heijungs

Contact

m.massink1@upcmail.nl

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

kwaliteitsbewaking, bewegingsonderwijs